Patientinformation vedrørende behandling med botulinumtoxin

Dette dokument er udarbejdet i henhold til Styrelsen for Patientsikkerheds retningslinjer og krav om patientinformation og informeret samtykke ved kosmetiske behandlinger. Formålet med dokumentet er at give dig som patient et klart overblik over behandlingen, dens formål, forløb, mulige bivirkninger, kontraindikationer og alternativer, så du kan træffe et informeret valg.

Speciallæge Louise Vigel Lindahl er autoriseret kosmetiske behandler, registreret hos Styrelsen for Patientsikkerhed (jf. Autorisationsregistret) til at udføre kosmetiske behandlinger med botulinumtoxin (Botox) og ikke-permanente fillers hos Kanalbyens Lægeklinik, der er registreret behandlingssted (jf. Sundhedsvæsenets Organisationsregister, SOR), og alle behandlinger er dækket af den lovpligtige patientforsikring i henhold til Lov om klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet.

1 Kort om botulinumtoxin

Botulinumtoxin forhindrer frigivelse af signalstoffer mellem nerve og muskel, hvilket forårsager en afslapning af musklen. Stoffet er et proteinstof oprenset fra bakterier og har igennem 30 år været benyttet til behandling af bl.a. spastiske lammelser, patienter med udtalt svedtendens og til kosmetiske behandlinger.

Hvis du vil vide mere om, hvordan botulinumtoxin virker, se afsnit 11.

2 Formål med behandlingen

2.1 Udglatte dynamiske rynker

Med botulinumtoxin kan man behandle de såkaldte dynamiske rynker, dvs. rynker der fremkommer ved muskelsammentrækninger i huden. Efter injektionen med botulinumtoxin bliver de muskler, som folder huden, for eksempel i panden eller omkring øjnene, forhindret i at trække sig sammen, og huden glattes ud. Følesansen i det behandlede område bevares uændret. Botulinumtoxin er registreret til moderate til svære rynker mellem øjenbrynene samt smilerynker ved øjne. Det kan bruges off label til behandling af andre områder.

3 Behandlingsforløb

3.1 Forundersøgelse og samtykke

Før første behandling skal du til en lovpligtig konsultation. Her modtager du både skriftlig og mundtlig information. Der er krav om mindst 2 dages betænkningstid, inden behandlingen kan påbegyndes. Mundtligt samtykke er nødvendigt før hver behandling. Hvis du allerede har været til en botox-konsultation før, behøver du ikke en ny lovpligtig konsultation forud for behandlingen. Du har ret til at medbringe en bisidder til forundersøgelsen.

3.2 Før behandlingen

Før behandlingen tages der billeder af behandlingsområdet. Billederne opbevares elektronisk sammen med det øvrige journalmateriale fortroligt i elektronisk journalsystem.

3.3 Selve behandlingen

a. Botulinumtoxin injiceres i små mængder med en meget tynd nål i de fine ansigtsmuskler på udvalgte steder.
b. Effekten indtræder efter 1-10 dage og forsvinder igen efter 3-6 måneder. Herefter kan behandlingen gentages.
c. Hvis virkningen er utilstrækkelig, eller der er uhensigtsmæssig asymmetri, kan laves en ”touch-up” behandling efter 2 uger.
d. Behandlingen tilpasses individuelt.

3.4 Behandlingsforløb

Der kan opstå let rødme, hævelse, blå mærker og kløe efter behandlingen, oftest forsvinder de inden for få dage. Botulinumtoxin virker ca. 3-6 måneder, og behandlingen kan gentages, når effekten er forsvundet. Jo flere gange musklerne bliver lammet af botulinumtoxin, desto mere svækkede bliver de, og der kan over tid være behov for mindre behandling med botulinumtoxin.

3.5 Forventet effekt

Oftest giver behandlingen en god og tydelig reduktion i de dynamiske rynker. Effekten af botulinumtoxin kan først vurderes efter 10-14 dage. Effekten er midlertidig og varer typisk 3-6 måneder. Mange vælger herefter en ny behandling. Resultatets varierer fra person til person og er afhængig af livstil og muskelkraft. Nogle skal have større mængder botulinumtoxin end andre for effekt. Der kan være nogle få personer, som ikke er modtagelige for behandlingen, formentligt fordi de har antistoffer, der neutraliserer botulinumtoxinets effekt.

4 Efterbehandling og forholdsregler

For at undgå, at botulinumtoxin spreder sig til andre muskler end dem, der er injiceret i, er det vigtigt at undgå følgende:

- Undgå at røre eller massere det behandlede område de første 6 timer efter behandling.
- Undgå at lægge dig (især på siden) for at sove eller slappe af. Sid opret og tag det roligt de første 6 timer.
- Undgå makeup, hård fysisk træning, sauna, solarium og varme bade det første døgn.

Kontakt Louise, hvis du oplever kraftig hævelse, smerter, tegn på infektion eller allergi eller andre symptomer, som bekymrer dig.

5 Bivirkninger og komplikationer

Der kan optræde forbigående mindre gener i relation til injektionerne, såsom let rødme, hævelse, blå mærker og kløe. Øvrige bivirkninger er sjældne. Nogle få oplever hovedpine de første par dage, og meget sjældent ses kortvarige lette influenzalignende symptomer. Alvorlige allergiske reaktioner i form af anafylaktisk shock ses ekstremt sjældent. Der er ikke rapporteret

nogen kendte senfølger. Der kan desuden opleves asymmetri i ansigtets linjer.

For intensiv brug af botulinumtoxin i flere områder af ansigtet kan medføre en fattig mimik og frarådes.

Ved behandling i panden kan der opstå tunge øjenlåg (ptose) og tunge øjenbryn.

Ved behandling ved munden er der risiko for let hængende mundvige og læber.

Ved behandling omkring øjnene er der risiko for tørhed, irritation og hævelse af øjnene samt problemer med ikke at kunne lukke øjnene helt.

Ved behandling i underansigtet kan de mimiske muskler omkring munden lammes, således at man ikke kan fløjte eller drikke med sugerør.

Ovennævnte symptomer svinder dog altid spontant lidt efter lidt, som regel efter en måneds tid.

Da virkningen af botulinumtoxin aftager i løbet af 4-6 måneder, vil de ovenfor nævnte bivirkninger svinde før eller siden inden for denne periode.

6 Kontraindikationer

Behandlingen udføres ikke, hvis du:

- Er under 18 år
- Er gravid eller ammer
- Har kendt allergi overfor indholdsstoffer i opløsningen (botulinumtoxin, humant albumin, laktose, natriumsuccinate)
- Har visse sjældne neuromuskulære sygdomme (f.eks. myasteni).

7 Forsigtighed og særlige hensyn

Behandlingen bør udskydes eller frarådes, hvis du:

- Får blodfortyndende medicin eller har blødningsforstyrrelse (øget risiko for blå mærker)
- Har autoimmune sygdomme eller nedsat immunforsvar
- Tidligere har haft komplikationer til kosmetiske injektioner
- Hvis man indtager medicin af typerne aminoglykosider (mod visse infektioner), penicillamin (mod visse bindevævssygdomme), quinine

(mod uro i benene eller malaria) eller calciumblokkere (f.eks. med forhøjet blodtryk, hjertesmerter eller hjerterytmeforstyrrelser), kan botulinumtoxin effekten forstærkes.

8 Behandlingsalternativer

Andre kosmetiske muligheder kan være:

- Hyaluronsyre-baserede fillers eller skinboosters
- Polynukleotider
- A-vitamin creme
- Kirurgiske indgreb

9 Samtykke til behandling

Inden påbegyndelse af behandling afgives mundtligt samtykke til følgende:

- Jeg har modtaget skriftlig og mundtlig information om behandling med botulinumtoxin.
- Jeg er informeret om virkning, procedure, bivirkninger, komplikationer, risici og alternativer.
- Jeg har haft mulighed for at stille spørgsmål og fået tilfredsstillende svar.
- Jeg er bekendt med, at behandlingen kan vurderes efter 2 uger, hvor det kan være nødvendigt at give lidt ekstra botulinumtoxin.
- Jeg har haft mindst 2 dages betænkningstid.
- Jeg er fyldt 18 år og har oplyst korrekt helbredsstatus.

10 Klinikkens kontaktinfo

Ved akut behov eller komplikationer ring på akutnummer: +45 60863632
Mail: louise@doktorlouise.dk

11 Botulinumtoksins virkningsmekanisme

Botulinumtoxin virker på celleniveau ved at forhindre nerveceller i at frigive signalstoffet acetylcholin, så musklen midlertidigt ikke kan trække sig sammen.

Den molekylære proces i trin:

- Binding til nervecenden: Toksinet bindes specifikt til receptorer på overfladen af kolinerge nerveceller i den neuromuskulære synaps.
- Optagelse i cellen: Gennem en proces kaldet endocytose optages toksinet ind i nervecendens indre (cytoplasma).
- Klipning af SNAP-25: Inde i cellen fungerer toksinet som et enzym og ødelægger (klipning/proteolyse) et specifikt protein ved navn SNAP-25.
- Blokering af SNARE-komplekset: SNAP-25 er en vigtig del af det såkaldte SNARE-kompleks, som normalt får blærer (vesikler) fyldt med acetylcholin til at smelte sammen med nervecendens cellemembran.

Hæmning af signalering: Uden et intakt SNARE-kompleks kan acetylcholin ikke frigives til synapsekløften. Uden acetylcholin modtager muskelcellen ikke signalet om at kontrahere (trække sig sammen), og musklen slapper af.

Varighed og gendannelse:

- Effekten er midlertidig, fordi nervecenden over tid danner nye proteiner og nye nerveforgreninger (såkaldt sprouting), som genetablerer kontakten til musklen efter ca. 3 til 6 måneder.